

X Всеукраїнська студентська науково - технічна конференція
"ПРИРОДНИЧІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ"

УДК 338.46.(477)(043)

Іванова І. - студентка 3 курсу спеціальності «Міжнародний бізнес»
Маріупольський державний університет

СУТНІСТЬ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Науковий керівник: к.н.держ.упр., доцент Балабанова.Н.В.

Ivanova I.M.
MariupolStateUniversity

THE ESSENCE OF TRANSNATIONALIZATION IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

Supervisor: Balabanova N.V.

Ключові слова: глобалізація, транснаціоналізація, корпорація
Keywords: globalization, transnationalization, the corporation

Найважливішою тенденцією, яка визначає розвиток світової економіки наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст., є процес глобалізації. Транснаціоналізація господарського життя є однією зі складових глобальної економіки, головною рисою якої є транснаціональний рух товарів, послуг, технологій, знань, факторів виробництва у глобальному економічному просторі. Вираженням процесів транснаціоналізації виробництва і капіталу стали транснаціональні корпорації (ТНК), які на сучасному етапі розвитку світової економічної системи є однією з визначальних рушійних сил глобалізації.

Згідно з визначенням ЮНКТАД, транснаціональні корпорації – це підприємства, що складаються з материнської компанії та філій цієї компанії, розміщених за кордоном. Головною ознакою материнської компанії є наявність у компанії контролю над активами економічних одиниць, розташованих на території інших держав. Країна, в якій розташовується штаб-квартира і центральний офіс материнської компанії, є країною базування транснаціональної корпорації, у той час як держави, де розташовуються об'єкти вкладень ТНК, виступають в якості країн-реципієнтів [4].

До найбільш важливих параметрів, що відрізняють ТНК від інших організацій і інститутів слід віднести [4]: виробництво або надання послуги, не менше ніж у шести країнах; частка зайнятих іноземних працівників не менше 25%; частка капіталовкладень за кордоном в структурі активів складає не менше 25%; річний обіг – не менше 1 млрд. дол. США; обсяг реалізації товарів за межами головної (материнської) компанії складає не менше 20%; єдина стратегія управління розвитком національних підприємств, які входять в організаційну структуру ТНК.

Становлення та розвиток ТНК припадає на ХХ ст. За час статистичних досліджень діяльності ТНК їх кількість зросла майже в 273 рази – з 300 у 1939 р. до 82 000 ТНК і близько 810 000 їх філіалів по всьому світу у 2014 р.

Розвиток інформатики, комунікацій, транспорту та засобів зв'язку активізували транснаціоналізацію багатьох компаній. У цей процес залучаються не лише компанії розвинутих країн, а й країн, що розвиваються, а також деякі компанії з країн перехідної економіки. Так, у 2012 р. обсяги зарубіжних продажів і кількість працівників за кордоном 100 найбільших ТНК країн, що розвиваються, зросли, відповідно, на 48% і

73%. У переліку 100 найбільших компаній країн, що розвиваються, переважає Азія (78 ТНК), наступні позиції займають Африка і Латинська Америка (по 11 компаній) [2, с. 42].

На сучасному етапі розвитку ТНК контролюють більше половини світового промислового виробництва, близько 2/3 світової торгівлі, 4/5 кількості патентів і ліцензій на нову техніку, технології та ноу-хау. Під контролем ТНК перебуває 90% світового ринку пшениці, кави, кукурудзи, лісоматеріалів, тютюну, джуту, залізної руди, 85% ринку міді, бокситів, 80% – чаю, олова, 75% – бананів, натурального каучуку та сирової нафти. Саме ТНК володіють близько 95% кількості виданих у всьому світі патентів і ліцензій. Частка ТНК у платежах, які пов'язані з переданням технологій, становить більше 80% у США та Великобританії і 90% – у Німеччині [3]. Зарубіжними філіями ТНК було реалізовано продукції на 34,5 трлн. дол. США та забезпечено зайнятість майже 71 млн. осіб, що становить понад 20% зайнятості світової робочої сили [1].

Протягом декількох десятиріч років лідером серед країн базування з найбільшими ТНК є країни ОЕСР, зокрема США, Японія, країни Європейського Союзу. В останнє десятиліття другою по кількості найбільших ТНК країн став Китай.

Для сучасного етапу транснаціоналізації характерним прояв наступних тенденцій: бурхливий розвиток надвеликих корпорацій, які стають основними гравцями у світовій економіці (у тому числі за рахунок зростання філіальної мережі ТНК); зниження ступеня «прив'язки» ТНК і виробленої ними продукції до материнських країн за рахунок розвитку світового фондового ринку та використання механізму стратегічного альянсу; концентрацію капіталу, що дає змогу ТНК зменшувати витрати виробництва, фінансувати НДДКР та впроваджувати інноваційні продукти і технології, здійснювати ефективну рекламу та ін.; утворення і зростання ТНК як результат інтернаціоналізації економіки та розвитку світового ринку; транснаціоналізація капіталу стає характерною рисою інституціонального розвитку всієї сучасної економіки.

Таким чином, основою нової глобальної економічної системи є ТНК, які володіють великими фінансовими ресурсами, впроваджують передові технології, мають значні просторові ринки збуту й проводять активну, в глобальному масштабі, інвестиційну політику.

Список використаної літератури:

1. Козловская З. // Банкаўскі вестнік. – Студзень, 2013. – С. 26–32. 4. Доклад о мировых инвестициях – 2014: инвестиции в достижение ЦУР: план действий [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2014_overviewru.pdf.
2. Рябець Н.М. Роль процесу транснаціоналізації в розвитку сучасної національної системи України в умовах глобалізації / Н.М. Рябець // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. – 2013. – Т. 18. – Вип. 2. – С. 39–48.
3. FortuneGlobal 500 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fortune.com/fortune500>
4. WorldInvestmentReport 2007: Transnational Corporations Extractive Industriesand Development. – UNCTAD, UnitedNations, NewYorkandGeneva, 2007. – URL:<http://unctad.org/>.